

Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi
Lənkəran Dövlət Humanitar Kolleci

Təsdiq edirəm:
Tədris işləri üzrə direktor müavini:
Əyyubova İ.H. _____
"_13_" "_sentyabr_" 2019-cu il

Fənn sillabusu

İxtisas: Musiqi nəzəriyyəsi

Şöbə: Musiqi və təsviri incəsənət

Fənn Birləşmə komissiyası: Musiqi nəzəriyyəsi və xor dirijorluğu

I Fənn haqqında məlumat:

Fənnin adı: Dünya xalqlarının musiqi ədəbiyyatı

Proqram: 16.04.2013 cü il tarixli 07 sayılı protokola əsasən Lənkəran Dövlət Humanitar Kollecin Musiqi nəzəriyyəsi və xor dirijorluğu fənn birləşmə komissiyasında müzakirə edilmiş və bəyənilmişdir.

Kodu: İPF-BO4

Kurs: III

Tədris ili: (2019-2020 tədris ili) Semestr: V (payız)

Tədris yükü: cəmi: Auditoriya saatı 60- (45 saat mühazirə, 15 saat seminar)

Tədris forması: Əyani

Tədris dili: Azərbaycan dili

AKTS üzrə kredit: 4

Auditoriya N: 17.

Saat: I gün 8³⁰-10⁰⁵, III gün 8³⁰-10⁰⁵

II Müəllim haqqında məlumat:

Adı,soyadı,elmi dərəcəsi və elmi adı: Axundova Sədaqət Həbib qızı

FBK –nın ünvanı:Lənkəran ş.,P.Təhməzov küç-si.Bina-3

Məsləhət günləri və saati:

E-mail ünvanı: akh.seda66@mail.ru

III Təvsiyyə olunan dərslik, dərs vəsaiti və metodik vəsaitlər:

Əsas

1.Ş. Həsənova. "Musiqi tarixindən mühazirələr" –Bakı – 2012

2.Opera klavirləri

Əlavə

3.İnternet resursları

4.Mühazirə materialları

IV Fənnin təsviri:

«Dünya xalqlarının musiqi ədəbiyyatı» - ali musiqi məktəblərində keçilənən maraqlı, eyni zamanda mürəkkəb kurslardan biridir. Hansı ixtisas üzrə təhsil almasından asılı olmayaraq, bütün tələbələrə musiqi ədəbiyyatı fənni tədris edilir. Musiqinin qədim dövrdən, bir sənət növü kimi formalaşmasından başlayaraq bu günə kimi keçdiyi təkamül yolu, xalq yaradıcılığı və professional

musiqinin inkişaf istiqamətləri, dünyanın müxtəlif regionlarına aid olan bəstəkarlıq məktəbləri, yaradıcılıq təmayülləri və bədii cərəyanların tarixi, ayrı-ayrı sənətkarların yaradıcılığı, musiqi janrlarının təşəkkülü və inkişafı – bütün bu məsələlər musiqi ədəbiyyatı kursunun mövzuları daxilində öyrənilir.

V Fənnin məqsədi:

Fənnin məqsədləri: musiqi ədəbiyyatı fənni dünya musiqisinin nadir incilərini və tanınmış bəstəkarları, incəsənət tarixində üslub və istiqamətləri öyrədir, eləcə də bu fənnin vasitəsilə dünya ədəbiyyatını, tarixini, incəsənətin digər sahələrini, hətta dünya coğrafiyasını – ümumiyyətlə desək tələbələrin dünya görüşünü artırmaq məqsədi daşıyır. Bunlar hamısı aşağı kurslardan başlayaraq dörd kurs ərzində davam etdirilir.

VI Davamiyyətə verilən tələblər:

Dərstdə davamiyyətə görə verilən maksimum bal 10 baldır. Balın miqdarı əsasən: tələbə semestr ərzində fənn üzrə bütün dərslərdə iştirak etdiyi halda ona 10 bal verilir; semestr ərzində fənnin tədrisinə ayrılan saatların hər buraxılan 10%- nə 1 bal çıxılır; Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı normativ sənədlərdə müəyyən olunmuş həddən yuxarı (25%-dən çox) olduğu halda tələbə həmin fənnin imtahana buraxılmır və onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır və sonradan onun haqqında müvafiq qərar qəbul edilir.

VII Qiymətləndirmə:

Tələbələrin biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 10 bal sərbəst işlərin tərtib olunmasına görə, 10 bal seminar və laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə görə, 20 bal kollektivlərə görə, 10 bal dərslərə davamiyyətinə görə.

İmtahanda qazanılan balların maksimum miqdarı 50-dir.

İmtahan biletinə bir qayda olaraq fənni əhatədən 5 sual daxil edilir.

Qiymətmeyarları aşağıdakılardır:

- 10 bal- tələbə keçilmiş material dərindən başadüşür, cavabı dəqiq və hərtərəfli dir.
- 9 bal- tələbə keçilmiş material tam başadüşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam açabilir.
- 8 bal- tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qişurlar ayol verir;
- 7 bal- tələbə keçilmiş material başadüşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırabilmişdir.
- 6 bal- tələbənin cavabı əsasən düzgündür.
- 5 bal- tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir.
- 4 bal- tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlər ayol verir;
- 3 bal- tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırabilmişdir;
- 1-2 bal- tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.
- 0 bal- sual cavabı yoxdur.

Tələbənin imtahanatda topladığı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır.

Əkstəqdir dətələbənin imtahan göstəriciləri semestr

ərzində tədris fəaliyyətinin nəticəsində topladığı bala əlavə olunmur.

Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahana qədərki ballar əsasında)

- 91-100 bal- əla (A)
- 81-90 bal- çox yaxşı (B)
- 71-80 bal- yaxşı (C)
- 61-70 bal- kafi (D)
- 51-60 bal – qənaətbəxş (E)
- 51-baldan aşağı- qeyri-kafi (F)

Davranış qaydalarının pozulması:

Tələbə Kollecin daxili nizam – intizam qaydalarını pozduqda əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir görülməkdir.

VIII.(1) Təqvim mövzu planı: Mühazirə : 45 saat , Cəmi: 60 saat.

№	Kecirilən mühazirə mövzuların məzmunu.	Saat
1	<p>Mövzu № 1. XVII əsrin sonu, XVIII əsrin əvvəllərində rus musiqi mədəniyyəti</p> <p>Plan:</p> <p>1. XVII əsrə qədərki Rusiyada tarixi və mədəni şərait.</p> <p>2.XVII əsrin sonu, XVIII əsrin əvvəllərində Rusiyada tarixi və mədəni şərait.</p> <p>Mənbə: [1-4]</p>	2
2	<p>Mövzu № 2. M. İ. Qlinkanın həyat yolu</p> <p>Plan:</p> <p>1. Bəstəkarın uşaqlığı, gəncliyi, ölümü.</p> <p>2. Bəstəkarın həyatında baş verən maraqlı hadisələr</p> <p>Mənbə: [1-3]</p>	2
3	<p>Mövzu № 3. M. İ. Qlinkanın yaradıcılıq xüsusiyyətləri</p> <p>Plan:</p> <p>1. Bəstəkarın erkən yaradıcılıq dövrü.</p> <p>2. Bəstəkarın yetgin yaradıcılıq dövrü</p> <p>3. M. Qlinkanın Rus və dünya musiqi tarixində yeri</p> <p>Mənbə: [1-2]</p>	2
4	<p>Mövzu№ 4. M. İ. Qlinkanın vokal yaradıcılığı</p> <p>Plan:</p> <p>1. M. İ. Qlinkanın vokal sahəsində yenilikləri</p> <p>2. M. İ. Qlinkanın vokal əsərləri</p> <p>Mənbə: [1-4]</p>	2
5	<p>Mövzu№ 5. M. İ. Qlinkanın simfonik yaradıcılığı “Kamarinskaya”</p> <p>Plan:</p> <p>1. Əsərin dinlənməsi</p> <p>2. Əssərin nəzəri təhlili</p> <p>Mənbə: [1-3]</p>	2
6	<p>Mövzu№ 6. M. İ. Qlinka “Araqon xotası” uvertursı</p> <p>Plan:</p> <p>1. Əsərin dinlənməsi</p> <p>2. Əsərin nəzəri təhlili</p> <p>Mənbə: [1-3]</p>	2
7	<p>Mövzu № 7. M. İ. Qlinka “Vals-fantaziya”</p> <p>Plan:</p> <p>1. Əsərin dinlənməsi</p> <p>2. Əsərin nəzəri təhlili</p> <p>Mənbə: [1-4]</p>	2
8	<p>Mövzu№ 8. M. İ. Qlinka “İvan Susanin” operası</p> <p>Plan:</p> <p>1. Operaya baxış</p> <p>2. Operanın yaranma tarixi və qısa məzmunu</p> <p>Mənbə: [1-3]</p>	2
9	<p>Mövzu№ 9. M. İ. Qlinka “İvan Susanin” operasının musiqi materialının təhlili</p> <p>Plan:</p> <p>1. Operaya baxış</p> <p>2. Operanın musiqi analizi</p> <p>Mənbə: [1-4]</p>	2
10	<p>Mövzu № 10. M. İ. Qlinka “Ruslan və Lyudmila” operası</p> <p>Plan:</p> <p>1. Operanın yazılması , səhnəyə qoyulması</p> <p>2. Operanın librettosu</p> <p>Mənbə: [1-2]</p>	2

11	<p>Mövzu № 11. M. İ. Qlinka “Ruslan və Lyudmila” operasının musiqisinin təhlili</p> <p>Plan:</p> <p>1. Operanın musiqi analizi</p> <p>Mənbə: [1-3]</p>	2
12	<p>Mövzu № 12. A. Darqomijski – həyat yolu</p> <p>Plan:</p> <p>1. Bəstəkarın uşaqlığı, gəncliyi, ölümü.</p> <p>2. Bəstəkarın həyatında baş verən maraqlı hadisələr</p> <p>Mənbə: [1-4]</p>	2
13	<p>Mövzu № 13. A. Darqomijski – yaradıcılığı</p> <p>Plan:</p> <p>1. Bəstəkarın erkən yaradıcılıq dövrü.</p> <p>2. Bəstəkarın yetgin yaradıcılıq dövrü</p> <p>3. A. Darqomijskinin Rus və dünya musiqi tarixində yeri</p> <p>Mənbə: [1-4]</p>	2
14	<p>Mövzu №14. A. Darqomijski “Su pərisi” operası</p> <p>Plan:</p> <p>1. Operanın yazılması , səhnəyə qoyulması</p> <p>2. Operanın librettosu</p> <p>Mənbə: [1-4]</p>	2
15	<p>Mövzu № 15. A. Darqomijski “Su pərisi” operasının musiqi materialının təhlili</p> <p>Plan:</p> <p>1.Operanın musiqi materialının təhlili.</p> <p>Mənbə: [1-4]</p>	2
16	<p>Mövzu № 16. XIX əsrin 60-cı illərində rus musiqi mədəniyyəti</p> <p>Plan:</p> <p>1. XIX əsrin 60-cı illərində Rusiyada tarixi və mədəni şərait.</p> <p>2. XIX əsrin 60-cı illərində Rusiyada fəaliyyət göstərən bəstəkarlar</p> <p>Mənbə: [1-4]</p>	2
17	<p>Mövzu № 17. M. Balakiryev - həyat və yaradıcılığı</p> <p>Plan:</p> <p>1. Bəstəkarın həyatında önəmli hadisələr</p> <p>2. Bəstəkarın yaradıcılıq xüsusiyyətləri</p> <p>Mənbə: [1-4]</p>	2
18	<p>Mövzu № 18. M. Balakiryev simfonik və fortepiano yaradıcılığı.</p> <p>Plan:</p> <p>1.Simfonik əsərləri.</p> <p>2.”İslamey“ fortepiano fantaziyası</p> <p>Mənbə: [1-4]</p>	2
19	<p>Mövzu № 19. A.P.Boradinin həyat və yaradıcılığı.</p> <p>Plan:</p> <p>1.Yaradıcılığının erkən dövrü</p> <p>2.Yaradıcılıq diapozonu.</p> <p>Mənbə: [1-3]</p>	2
20	<p>Mövzu № 20.Borodinin simfonik yaradıcılığı.</p> <p>Plan:</p> <p>1.Simfonizmdə tutduğu yer.</p> <p>2.II simfoniya nəzər.</p> <p>Mənbə: [1-4]</p>	2

21	Mövzu № 21. II simfoniya “Bahadır”. Plan: 1.Simfoniyanın nəzəri və musiqi təhlili. Mənbə: [1-4]	2
22	Mövzu № 22. Opera yaradıcılığı. Plan: 1.Opera yaradıcılığında yeniliklər. Mənbə: [1-4]	2
23	Mövzu № 23. “Knyaz İqor” operası. Plan: 1.Operanın sujet xətti. 2.Musiqi materialı Mənbə: [1-4]	1

VIII.(2) Seminar mövzularının məzmunu: 15saat. Cəmi 60 saat.

Sıra sayı.№	Keçirilən seminar mövzularının məzmunu.	Saat	Tarix
1.	XVII əsrin sonu, XVIII əsrin əvvəllərində rus musiqi mədəniyyəti. M. İ. Qlinkanın həyat və yaradıcılığı.	2	
2.	M. İ. Qlinkanın vokal yaradıcılığı. Simfonik yaradıcılığı “Kamarinskaya” və “Araqon xotası” uvertürsü.	2	
3.	M. İ. Qlinka “Vals-fantaziya” və “İvan Susanin” operası.	2	
4.	M. İ. Qlinka “Ruslan və Lyudmila” operası.	2	
5.	A. Darqomijski – həyat və yaradıcılığı. “Su pərisi” operası	2	
6.	XIX əsrin 60-cı illərində rus musiqi mədəniyyəti. M. Balakiryev - həyat və yaradıcılığı. Simfonik yaradıcılığı.	2	
7.	A.P.Boradinin həyat və yaradıcılığı. Simfonik yaradıcılığı. II simfoniya “Bahadır”.	2	
8.	A.P.Boradinin opera yaradıcılığı. “Knyaz İqor” operası.	1	

IX. Sərbəst işin mövzuları:

- 1.XVII əsrin sonu, XVIII əsrin əvvəllərində rus musiqi mədəniyyəti. M. İ. Qlinkanın yaradıcılıq xüsusiyyətləri. Vokal və simfonik yaradıcılığı.
2. Borodin yaradıcılıq xüsusiyyətləri. Simfonik yaradıcılığı, II simfoniya-“Bahadır”.
3. M. İ. Qlinka. Opera yaradıcılığı, “İvan Susanin” və “Ruslan və Lyudmila” operasının təhlili.
4. A. Darqomijskinin yaradıcılıq xüsusiyyətləri. Opera yaradıcılığı, “Su pərisi” operası.
5. XIX əsrin 60-cı illərində rus musiqi mədəniyyəti.M. Balakiryevin yaradıcılıq xüsusiyyətləri. Simfonik yaradıcılığı. ”İslamey“ fantaziyası.
6. A.P.Boradinin opera yaradıcılığı. “Knyaz İqor” operası.

X. İmtahan sualları:

- 1.34.XVII əsrin sonu, XVIII əsrin əvvəllərində rus musiqi mədəniyyəti.
- 2.42. M. İ. Qlinkanın yaradıcılıq xüsusiyyətləri
3. 47.A. Darqomijski “Su pərisi” operasının məzmunu.
4. Borodin simfonik yaradıcılığı.
5. 46.M. Balakiryev. Həyatı.
- 6.15.M. Balakiryev. Yaradıcılıq xüsusiyyətləri.
7. M. İ. Qlinkanın vokal yaradıcılığı.
- 8.40. A. Darqomijskinin yaradıcılıq xüsusiyyətləri.

9. M. İ. Qlinka “İvan Susanin” operasının məzmunu.
10. Borodinin opera yaradıcılığı.
11. M. İ. Qlinkanın simfonik yaradıcılığı.
- 12.16. A. Darqomijski – həyat və yaradıcılığı.
- 13.25. XIX əsrin 60-cı illərində rus musiqi mədəniyyəti.
- 14.41. Borodinin “Knyaz İqor” operası.
17. M. İ. Qlinka “Ruslan və Lyudmila” operasının məzmunu.
- 18.39. Borodinin həyat və yaradıcılığı.
- 19.33. M. Balakiryev. ”İslamey“ fantaziyası.
20. M. İ. Qlinkanın simfonik əsərlərinin rus musiqisində yeri.
21. M. İ. Qlinkanın simfonik yaradıcılığı “Kamarinskaya”.
- 22.32. Borodin. II simfoniya “Bahadır”.
23. 43.M. İ. Qlinkaya qədər rus musiqi mədəniyyəti.
- 24.37. M. Balakiryev - həyat və yaradıcılığı.
26. 48.M. İ. Qlinka “Araqon xotası” uvertursı.
27. A. Darqomijski “Su pərisi” operasının nəzəri təhlili.
28. M. İ. Qlinkanın vokal və simfonik əsərləri.
29. 49.Borodinin yaradıcılıq xüsusiyyətləri.
- 30.45. M. Balakiryevin yaradıcılıq xüsusiyyətləri.
31. M. İ. Qlinka “İvan Susanin” operasının nəzəri təhlili.
35. 44.M. İ. Qlinkanın həyat və yaradıcılığı .
- 36.M. İ. Qlinka “Vals-fantaziya”.
- 38.50. M. İ. Qlinka “Ruslan və Lyudmila” operasının nəzəri təhlili.

XI. Kollokvium suallrı.

№1

a)

1. XVII əsrin sonu, XVIII əsrin əvvəllərində rus musiqi mədəniyyəti.
2. M. İ. Qlinkanın həyat yolu.
3. M. İ. Qlinkanın yaradıcılıq xüsusiyyətləri.
4. M. İ. Qlinkanın vokal yaradıcılığı.

b)

4. M. İ. Qlinka “İvan Susanin” operası.
5. M. İ. Qlinka “Ruslan və Lyudmila” operası.

c)

7. M. İ. Qlinkanın simfonik yaradıcılığı.
8. M. İ. Qlinka. “Kamarinskaya”.
9. M. İ. Qlinka. “Araqon xotası” uvertursı.
10. M. İ. Qlinka. “Vals-fantaziya”.

№2

a)

1. A. Darqomijski – həyat yolu
2. M. Balakiryev - həyat və yaradıcılığı.
3. A.P.Boradinin həyat və yaradıcılığı.
4. XIX əsrin 60-cı illərində rus musiqi mədəniyyəti.

b)

- 5.M. Balakiryev Simfonik yaradıcılığı.
6. A.P.Boradinin simfonik yaradıcılığı.
- 7.A. Darqomijskinin yaradıcılığ xüsusiyyətləri.
8. A.P.Boradinin opera yaradıcılığı.

c)

9. A.P.Boradin. “Knyaz İqor” operası.

10. A.P.Boradin. II simfoniya “Bahadır”.

11. A. Darqomıjski “Su pərisi” operası.

XII. Fənn üzrə tələblər, tapşırıqlar:

Fənnin tədrisinin sonunda tələbələr Musiqi ədəbiyyatı kursundan müəyyən biliklərə malik olmalı, o cümlədən fənn haqqında fikirlərini əsaslandırmağı bacarmalıdır. Kursda keçdiklərindən –bəstəkarların həyatı və yaradıcılığıyla dərinlən tanış olmaqla, Musiqi ədəbiyyatından hər hansı mövzu haqqında səliss danışmaq və ya musiqi materialını təyin etmək vərdislərinə yiyələnmişdirlər.

Tələbə, tələb olunan yazılı tapşırıqları və kurs işini təqdim etdikdən sonra yekun imtahanına buraxılır. Ən əhəmiyyətli nəzəri suallar dövlət imtahanına çıxarılır.

Fənnin tədrisi zamanı tələbələrə müxtəlif bölmələrin praktik tətbiqini öyrədilməsi fənn üzrə qoyulan əsas tələblərdən biridir. Musiqi ədəbiyyatı fənninin tədrisi zamanı qoyulan tələblər aşağıdakı kimidir:

- Mühazirə mətninin hazırlanması,
- test tapşırıqları,
- referat işləri,
- imtahan sualları,
- fərdi tapşırıqlar,
- internetdən istifadə.
- musiqilərin dinlənməsi.

Öyrənən tanış olur::

- Rus musiqi mədəniyyəti.
- Keçilən bəstəkarların əsərlərinin dinlənməsi.

“Dünya xalqlarının musiqi ədəbiyyatı” fənninin sillabusu “musiqi nəzəriyyəsi” ixtisasının tədris planı və “Dünya xalqlarının musiqi ədəbiyyatı” fənn proqramı əsasında tərtib edilmişdir.

Sillabus “Musiqi nəzəriyyəsi və xor dirijorluğu”FBK-nın iclasında müzakirə edilərək bəyənilmişdir. (protokol №1. 12 sentyabr 2019 cu il)

Fənn müəllimi:

Axundova S. H.

FBK sədri:

Əliyeva Z. T.